

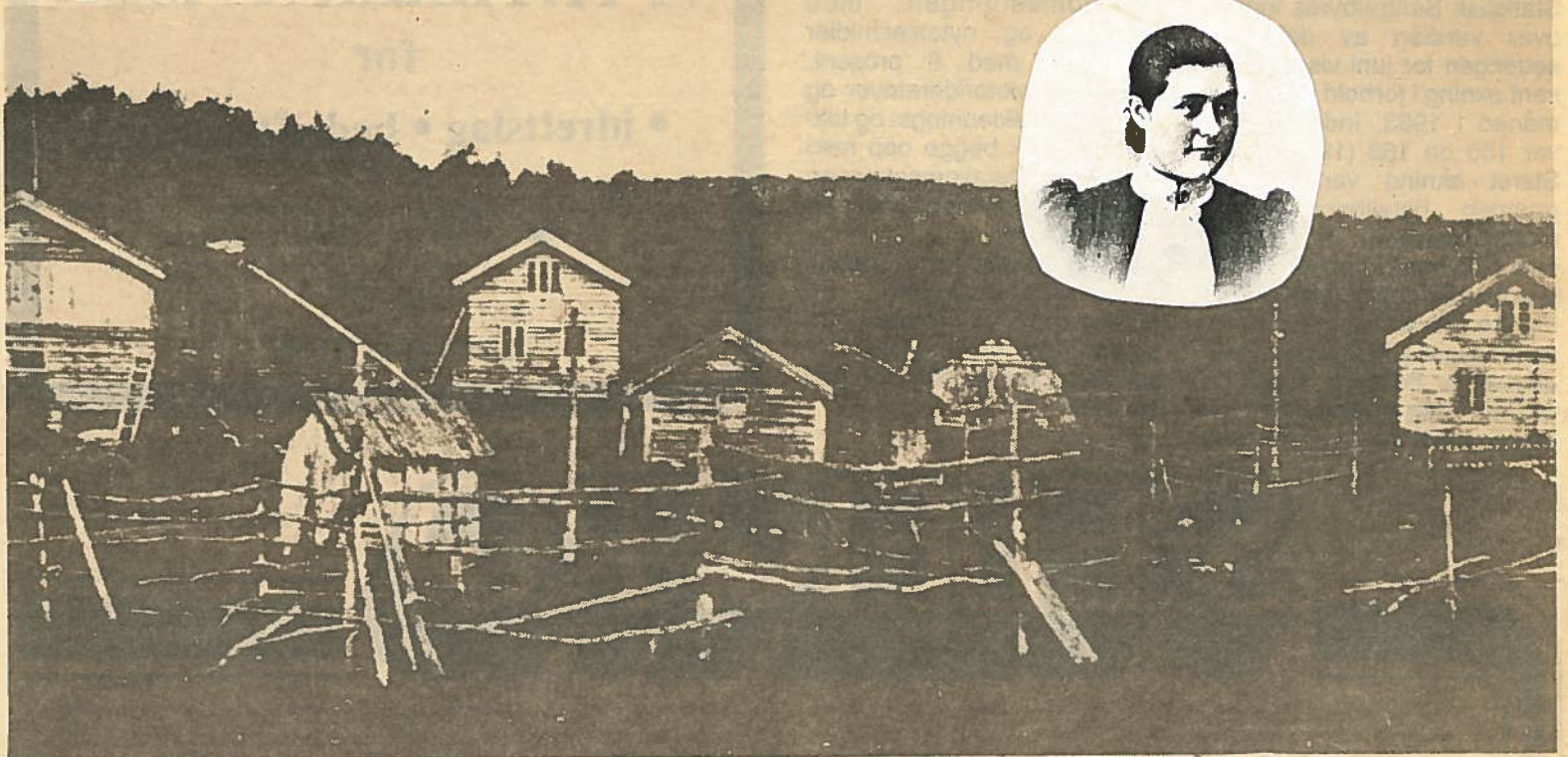
Minner og historie fra gamle Nordgård

- av Odd Bjørklund -

Nordgård er en av de eldste gårdene der oppe i «Storskogen» som det het den gang. Nordgård var en ypperlig rydningsplass der oppe ved elvebreddene og der fikk de utdelt store skogeiendommer oppover Nordgårdåsen. Som nærmeste nabo i skjell-linje hadde han Anders Jonsen Holen etablert seg rundt 1820 på Øvergård.

De aller første som ryddet Nordgård var Knut Bersvendens fra Storelvdal. Han var gift to ganger - og hans 2dre hustru het Berthe Halvorsdr. De hadde sønnene Halvor og Berge. Halvor Knutsen var født i 1829 og gift i 1861 med Ole Anna Olsdr. Dividal født i 1829. Hennes foreldre var Ole Thomassen Frami født i 1797 i Sollia og Berthe Gundersdr. født i 1807 på Svestad i Storelvdal. Ole Anna og Halvor Knutsen hadde tre barn: Knut f. i 1861, Ole Bertin f. i 1863 og Johanna f. i 1864. Hele familien bryter opp fra Nordgård i 1865 og emigrerer til Amerika. Det er da hans bror Berge Knutsen overtar Nordgård, han var født i 1826. Han var gift i 1852 med Helene Tøllefsdr. Sletten. Før de kom til Nordgård bodde de på Sletten på en plass som fremdeles heter «Berge-rommet». De hadde to barn: Knut som druknet i elven under tømmerfløting bare 17 år gl. og Anne som ble gift med Halvor Dørum på Maukstad.

Det var der oppe i Nordgårdåsen det hendte dette triste sjalusidramaet den andre jan. 1865 at han Berge Knutsen blir slått ihjel med en olderstaur. Rivalen var en dreng de hadde der på Nordgård som heter Jon Jonsen fra Lesja. Han ble å gå under navnet «Slave Jon». Han fikk livsvarig fengsel for dette grusomme mordet som skaket opp dette lille bygdesamfunnet i den tid. Han kom ut etter 24 år. Ved et tilfelle ble han benådet av dronningen av Sverige. Helene er nu enke og flytter fra Nordgård. I 1841 blir hun påny gift med Peder Hansen fra Hundorp i Gudbrandsdalen og bor på Maukstad. Atter ligger Nordgård øde uten brukere. Det er da at Paul

Paulsen fra Fåsetgrenda etablerer seg på Nordgård. Han er søskenbarn med Mali Kongsli, Lars Estensen og Ingebrigt Jonsen. Han hadde 2 sønner, Gunnar og Peder og moren var Guri Arntsd. Tiller. De bodde på Nordgård i 4 år, men da blir Paul gift med Sigrid Hansdr. Øverby. —De får halve eiendommen av Øverby og rydder Nedrum i 1880. Nu er det 4de bruker som etablerer seg på Nordgård, det er han Gabriel Nilsson fra Sverige g.m. Marit Jakobsdr. De bodde der på Nordgård fra 1875 - 1881 - da flytter de tilbake til Sverige. Nu kommer 6de bruker på Nordgård, det er han Johannes Johannessen Udin f. i 1843 - døde i 1918 gift i 1871 med Hanna Halvorsdr. Elvevold f. i 1849 i Rostadalen.

De bodde først i 1875 på Kroken i Tamokdalen. De hadde sønnen Halvor f. i 1872, men døde bare 20 år

gl. De hadde en sønn men døde som barn. Bertine ble født på Nordgård i 1877. Hun blir gift i 1900 med Ole Martin Johansen Stenvold fra Dividalen. Hanna og Johannes Udin driver nu Nordgård «stort» og fører den tallrike slekt videre. Men Bertine er eneste datter og der på Nordgård kommer det 9 borgere til verden. Den første døde som barn, de andre er i rekkefølge: Hildur, Margot, Johannes, Johan, Borghild, Halvor, Olaug og Bjørg. Faren Ole Martin døde fra familien i 1924 bare 51 år gl. Bertine blir enke, ble alene igjen med 8 barn. Ole Martins forfedre som er bruker av Stenvold i Dividalen er Mathis Jørgensen fra Tynset født i 1807. Han var gift med Kari Olsdr. fra Brændbakken på Tynset født i 1830 og de bosatte seg på Nedre Stenvold i 1845. De hadde 7 barn: Ingeborg, Marit, Berit, Ingrid, Johan, Oline og Karen. Ingeborg var ugift og døde på Nordgård. Marit gift til Dividal. Ingrid gift til Svøstad. Berit gift m. Edvard Svensen Namdalen. Karen gift m. Jørgen Hansen fra Tynset. Oline med Embret Olsen fra Storelvdalen. Stenvold Øvre blir Johan Mathisen som bruker. Han var gift m. Marit Olsdr. fra Dividal. De hadde 5 barn: Karl, Berthe, Ole Martin, John og Hanna-Marie. Karl overtar Frihetsli, Berthe bor på Tune, Ole Martin gift m. Bertine Johs.dr. Nordgård, og Hanna-Marie til Heggelund i Signaldalen. John overtar hjemgården, han er gift m. Ragna Eidsvold fra Rostadalen.

Slekten til Johannes Johannessen Udin og Hanna Elvevold Nordgård: Johannes Johannesson Udin født i 1808 i Nord Sverige kom først til Karlstad i Målselv. Der fikk han to barn med Marte Karlsen Rosvold: Jens Andreas født i 1840 og Birgithe Lucie født i 1841.

Senere ble Johs. Udin gift i 1844 m. Berit Katrine Olsdr. født i 1818 på Hammerbakken i Balsfjord. Deres barn: Johannes født i 1843 gift i 1871 med Hanna Halvorsdr. f. i 1849 Elvevold.

Ole født i 1846 på Uleberg, gift i 1882 m. Karen Pedrsdr. Svendborg. Karen født i 1848 på Uleberg, hun døde bare 27 år i nervefeber. Kristine født i 1851 på Uleberg, gift m. Søren Olsen Malangseidet. Åshild født i 1853, hun døde bare 2 år gl. i 1855.

Ane født i 1855 i Frihetsli, gift m. Jakob Jakobsen, Olsrud. Birgitte født i 1858 i Frihetsli, gift m. Hans Andersen Svartnes. Så Johannes Udin og Berit Olsdr. kommer først til Uleberg i Dividalen. Der hadde han Ole Jonson og hustru Berthe Taraldsdr. ryddet i 1828. De var fra Storelvdal og Berthe var søster til Ragnhild Øverby. Udin med familie fikk bo der på Uleberg mot og forsørge dem på deres gamle dager. Men fam. Udin blir å bo på Uleberg fra 1845-1855, så flytter de til Frihetsli og bor der i noen år.

Men rovdirene tar buskapen deres - så de flytter til Østerli ved Fjellfroskvannet hvor Johannes Udin døde i 1869. Han er begravet på Nordmo kirkegård. Hans sønn heter også Johannes Johannessen Udin som er gift med Hanna Halvorsdr. og kommer og bor på Nordgård.

Hanna Halvorsdr. Elvevolds slekt:

Elvevold var først ryddet i 1828 av han Anders Reiersen fra Fossum i Sollia og hustru Berthe Mikkelsdr. Mohaug i Sollia. Der er han Bjønn-Reier født i 1827. Neste bruker på Elvevold blir nu han Halvor Olsen fra Davaen i Storelvdal født i 1802. Hans hustru Martha Sevaldsdr. f. i 1807 fra Messelt i Storelvdal. De bodde noen år i Tromsø hvor Halvor drev som vognmann, men de kom til Elvevold i 1853. De hadde 5 barn: Marthe, Kristian, Sevald, Jensine og Hanna. Sønnen Kristian f. i 1842 overtok eiendommen Elvevold etter farens død, han var gift m. Karen Andersdr. Messeltmo f. i 1844. De hadde 11 barn, hvorav 8 levde opp: Halvor, Peder, Magnus, Anna, Anders, Olav, Klara og Magna.

På Nordgård ble det virksomhet igjen - om tidene. De drev hardt, de ryddet jord og land han Johannes Udin og ho Hanna på Nordgård. Der var en ideell rydningsplass der ved bredden av den strie Tamokelven og hvor Rosta-elven og Divielven møtes. Nordgård hadde fått utdelt store skogarealer oppover Nordgårdåsen, de drev i skog og mark. På Nordgård var det gjennomgangstrafikk av folk og hester. Derfra ble det utgangspunkt mot Nordkjosen, Lyngen og Målsnes. De drev med byttehandel i den tid av bord, bark og tjære og av melkens produkter soim ost og smør. På Nordgård var det opprettet en smørsentral for hele bygda, dit ble smøret bragt fra gårdene og samlet i smørbusa. Han

Johannes Udin hadde i den tid 3 hester i virksomhet. De fraktet gods fra bygda og ut til sjøen og handelsstedene. Hestene gikk ut fra bygda i karavaner med gods. Det bød på strabasøse ferder over ødemarken som gikk på vinterfæret. Ofte kunne det være farefullt - særlig gjennom Tamokdalen hvor skredfaren var stor. Det var mange gang på nære nippet at ikke sneskrea tok karavanene. En gang var de kommet seg over, men da var skrea der da siste hesten av 15 var passert. Det kunne ha blitt en stor tragedie i det lille bygdesamfunnet.

På Nordgård måtte husene stå åpne for folk og hester, de hadde stall for flere hester og folk fikk overnatte. De kunne ofte bli overrumplet av uvær på turene over til Storsteines og Målsnes - det ble vanskelig å unngå frostskafer på disse ferdsturene. Det er helt utrolig hvordan de første delene som kom til villmarken kunne greie å overleve. Men de hadde alt med seg fra dalene der «sør». Alle var jo utmerkede fangstfolk, de fisket i elver og vann, de fant all slags bær i skogene om høsten. De gikk på jakt med muniadninger, de fangte fugl og annet vilt i snarer, de kunne kunsten med å ta fuglen i «dokk» om vintrene. Eller de skjøt noen «etternølere» av rein som gikk igjen oppe i llene - de måtte vel bare for å overleve. Men det ble vel potetlandet og kornet som var hovednæringen hvis ikke det ble uår med tidlige frostnetter.

Mest av alt var det vel fjøset og dyrene som ble redningen. Det hendte vel at de måtte ta et dyr til slakt utpå vinteren, men da var det også prekäert. Men når de nedkom utpå vinteren og det kom killinger og kalver i bingen da ble det melk, ost og smør i huset, da var de reddet det

Gamle Nordgård som han Johs Udin og ho Hanna drev. Hun bodde på sine eldre dager i stuen til høyre. Smørbusa står i midten. Men hovedstua nærmest fjøset har han Ole Martin bygd opp. Om somrene drev de setra borte i Kroken i Tamokdalen.

året. Ble det bunød utpå vinteren med sene vårer, da brøt de vier og bjørkeris til buskapen. De laget «sørper» av høyfrø og hestegjødsel, de skavet barken av rogn og vier og bløtet dette opp i vann i trekoppene til dyrene. Det hendte det ble uår, og da måtte de ty til barken på trærne, det har gått rykter om barkebrødstiden, som våre forfedre måtte ty til for å overleve. De høstet inn fra mark og skog alt av blader og røtter. De visste hva som kunne komme til å skje. Syregras brukte de til grøt når det ikke var mel-dugget igjen i huset. De høstet inn planter i tilfelle sykdommer som kom til å oppstå. Reinmosen ble kokt i melk eller vann mot brystsykdommer. Kjerringrokk mot blærekatarr og magesjau. Kvann mot forkjølelse, tjærerøk mot tub., hestehov mot hoste, høyfrømslag mot sår hals, bjørkekjuke mot gikt og hodepine, bukkeblad mot forstoppelse, dyretalg mot vorter, eier og barnålsblad mot giftfeber. Det var planter de brukte til krydder som karve, tørket tyttebærlyng til te osv.

På Nordgård som så mange av de gårdene der oppe i dalen ble de utsatt for ulykker og forlis. Han Ole Johansen og ho Bertine Nordgård som drev Nordgård som et fint bruk i den tid og oppover årene. Men så kom tragedien, han Ole dør brått bort fra hele familien, mens ungene var sm å. Det var jo 8 barn i familien: Hildur var den eldste f. i 1903. Johannes var født i 1907. Margot, Johan, Borghild, Halvor, Olaug og Bjørg som var bare 3 år da faren døde, han ble bare 51 år gl. Men det ble flere tragedier oppe på Nordgård. Ho Margot fåt en virusbetennelse og dør brått bort fra alt og hele familien, da var hun bare 24 år gammel. Det hendte så mye trist på Nordgård da faren Ole døde en tid forut, med den tragedie og stor sorg oppe i dette lille bygdesamfunnet. Men livet må bare gå videre på Nordgård, ho Bertine er sterk og kommer seg frem opp igjen - om livet med den store barneflokk.

De eldste var blitt voksne og får god hjelp oppover årene med drift av gården. Han Johannes som var den eldste av guttene ble å overta og drev gården med verdighet ilag med sine andre søsken.

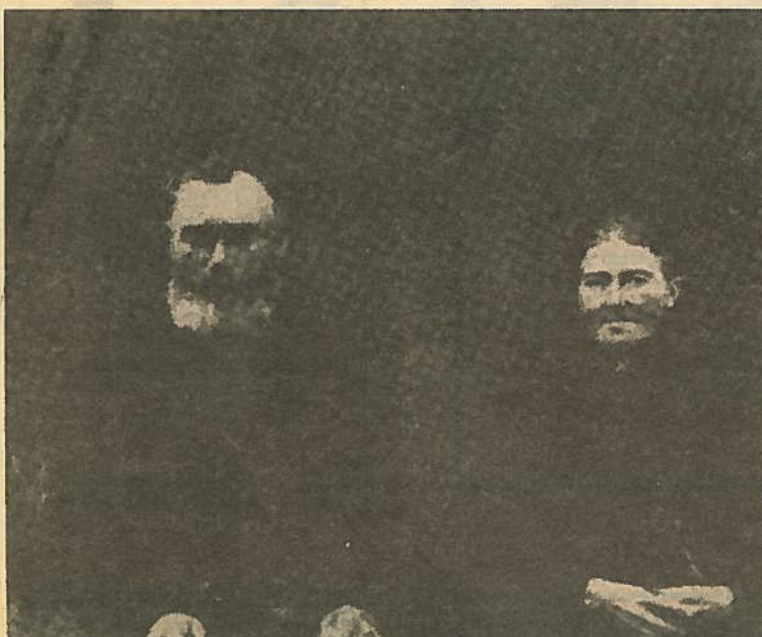
Ho Bertine ble enke i hele 38 år, ho døde i 1962 da var ho kommet opp i den høye alder av 85 år. Det spirer og det gror fremdeles på gamle Nordgård hvor gården fortsetter å leve i generasjoner. Det er de yngre som har overtatt styre og stell, det er han Halvor som har overtatt nu.

Men tankene går tilbake til de første rydningsmenn som trosset villmarken i knagre kår der oppe i nybyggerland. Igjenom alle disse generasjoner sitter de vemodige minner igjen, der hvor bygdefolket kom og gikk. Det blir bare minnene igjen fra gamle Nordgård.

Han Kristian Elvevold er bror til ho Hanna på Nordgård. Han var gift med ho Karen

Andersdr. Frami fra Messeltmo.

Johannes Johannessen Udin født i 1843 gift i 1871 med Hanna Halvorsdr. Elvevold født i 1849.

Foreldrene til ho Bertine Nordgård som drev den tallrike slekt videre.